

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นยุคของการแข่งขันในการที่จะผลิตคนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นความหวังในอนาคตของสังคมและประเทศชาติ การศึกษาเป็นปัจจัยสำหรับการพัฒนาและการสร้างสรรค์คนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นแรงผลักดันสำคัญที่จะช่วยสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรือง (ไสว พิภขาว. 2542 : 1-2) นอกจากนี้การศึกษายังเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข สามารถเกื้อหนุนพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุค โลกาภิวัตน์ (รุ่ง แก้วแดง. 2543 : 10)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการทำงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษค่านิยมวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ. 2544 : 1-24)

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวคือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการ วิชางาน และวิชาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฟังตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และมุ่งปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ตามจุดประสงค์แต่ละระดับ แต่ละประเภท โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถพัฒนาธรรมชาติ และเต็มศักยภาพทั้งด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เพราะความเก่งอย่างเดียวไม่สามารถประกันได้ว่า ผู้รับการศึกษาแล้วจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคมจึงต้องมีความดีและความสุขประกอบเข้ามาเป็นพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากคนที่มีความสุขและความดีย่อมใช้ความเก่งของตนไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่สังคม และตนเอง เป็นคนที่มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี โดยอาศัยฐานแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2545 : 1) โดยมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นกรอบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

โดยมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน ร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก และเป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งจะทำการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ยังเป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน จึงกำหนดให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแนวทางที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง ในทุก ๆ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ทุกระดับช่วงชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1-24)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ นอกจากจะเอื้อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติทางภาษาไทย ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนควรเปิดใจให้กว้าง ปรับความคิดให้ยอมรับในการเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ได้แสวงหาความรู้ หรือแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีเหตุผล รู้ทันข้อมูลข่าวสาร และบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ให้กลมกลืน

ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นภาษาของชาติ และเป็นสมบัติชิ้นหนึ่งที่มีคุณค่ายิ่งจะเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนรักและหวงแหน ตลอดจนรู้จักในการนำไปใช้เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 37-55)

การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรที่กำหนดให้ และมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาการได้อย่างแจ่มแจ้งด้วยความรวดเร็ว และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน ในการอธิบายหรือยกตัวอย่างให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจนได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด (สุนทร คำวงส์, 2543 : 1-2) สื่อเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียน มีความมั่นใจในการดำเนินการเรียนการสอน เพราะจะลดเวลาในการเตรียมการล่วงหน้าช่วยเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมมากขึ้น สามารถถ่ายทอดประสบการณ์และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ดี และยังสามารถช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่ขาดแคลนครูได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 24)

เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ถือเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทโดยตรงกับระบบการศึกษา โดยสามารถนำเสนอและการแสดงผลด้วยระบบสื่อต่าง ๆ ทั้งในด้านข้อมูล รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอและสามารถสร้างระบบการมีปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบ ทำให้การเรียนรู้ยุคใหม่ประสบความสำเร็จด้วยดี (ชื่น ภู่วรรณ, 2546 : 47-48) ในปัจจุบันนักการศึกษาและนักวิจัย ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในบทบาทเป็นผู้สอนอย่างกว้างขวาง ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2541 : 2-3) พบว่า การเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์มีบทบาทเป็นผู้สอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับวิธีสอนแบบปกติที่ใช้ครูเป็นผู้สอน ความพยายามที่จะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนซึ่งเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ โดยหนึ่งในรูปแบบดังกล่าวใช้การผสมผสานจากหนังสือที่เป็นตัวเล่มกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เปลี่ยนโฉมหน้าของสื่อการเรียนการสอนที่เดิมเรียกว่า หนังสือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เรียนจากคอมพิวเตอร์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในวงการการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่จะนำสื่อเข้าไปบรรจุในรูปดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อลดข้อจำกัดจากการอ่านหนังสือทั่วไป บทบาทของครูผู้สอนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเน้นหนักทางด้านใฝ่หาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ วิธีการสอนที่หลากหลายตามสภาพเศรษฐกิจ และสังคม

นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำคือร้อยละ 31.33 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ทั้งนี้โดยธรรมชาติของวิชาภาษาไทยเนื้อหาเป็นนามธรรม ทำให้นักเรียนไม่สามารถจินตนาการถึงภาพจริงได้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อสามารถนำเสนอแบบมัลติมีเดีย อิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบไปด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ผู้วิจัยเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะสามารถนำเสนอเนื้อหาที่เป็นแบบนามธรรมได้ดีกว่าหนังสือธรรมดา เพราะทำให้นักเรียนเห็นภาพประกอบการอธิบาย ส่งผลให้เข้าใจมากขึ้น

จากสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยพบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนบ้านคอนกตลยหนองยาง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในวิชาภาษาไทยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน มีความสุขกับการเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ มีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ชนิดของคำ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อประเมินคุณภาพ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องชนิดของคำ ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ชนิดของคำ ที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ชนิดของคำ ที่พัฒนาขึ้น
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ชนิดของคำ ที่พัฒนาขึ้น
6. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ชนิดของคำ ที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนกลอยหนองยาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างวันที่ 16 มิถุนายน 2553 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2553 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 14 ชั่วโมง

3. กรอบเนื้อหา

กรอบเนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัย มีดังนี้

3.1 คำนาม

3.2 คำสรรพนาม

3.3 คำกริยา

3.4 คำวิเศษณ์

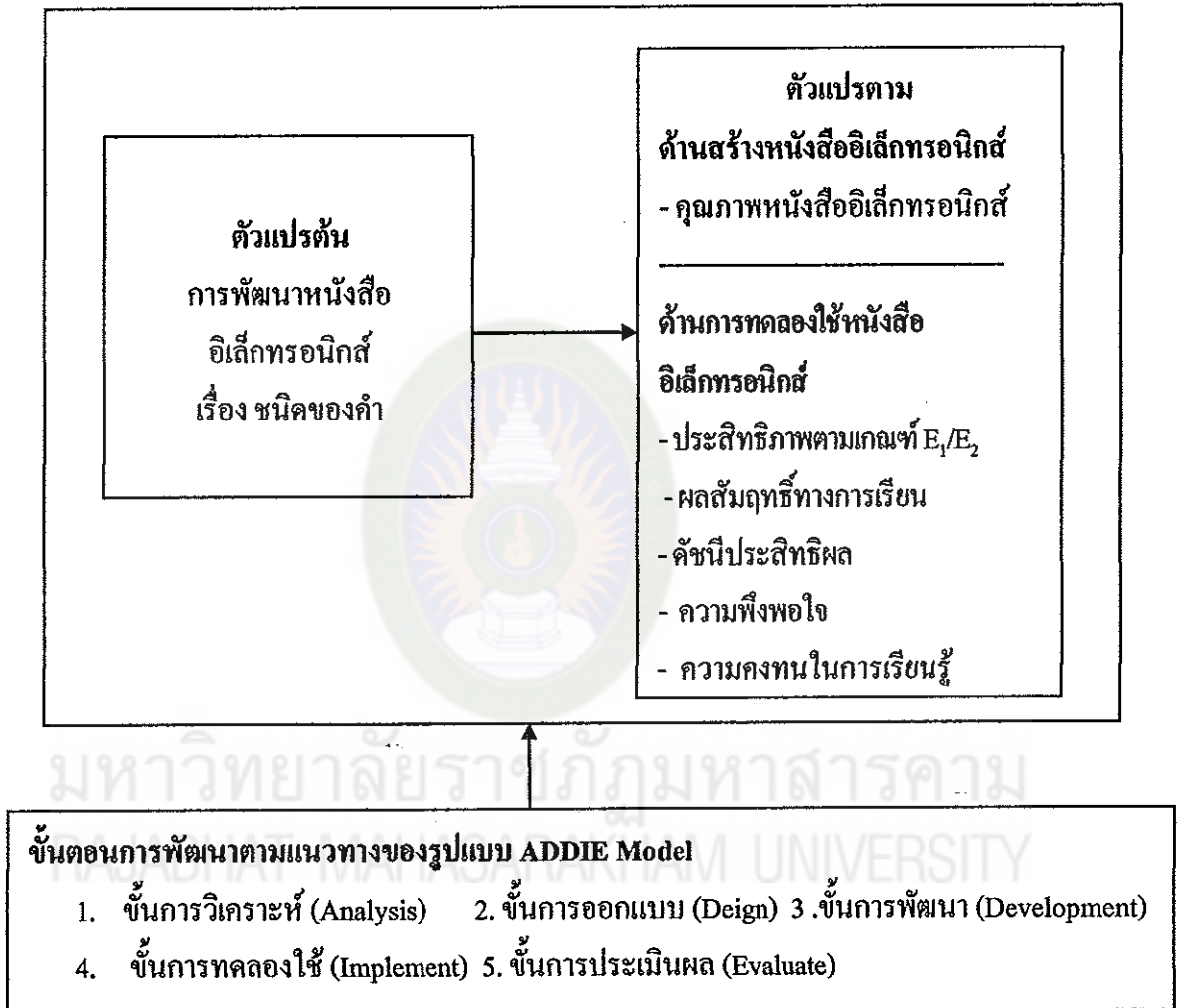
3.5 คำบุพบท

3.6 คำสันธาน

3.7 คำอุทาน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ อธิบายโดยแสดงให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่จะวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1.1

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการทดลองใช้ และขั้นการประเมินผล ในการวิจัย ตัวแปรต้นได้แก่ การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนตัวแปรตาม จัดแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ คุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น
2. ด้านการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามเกณฑ์ E_1/E_2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดัชนีประสิทธิผล ความพึงพอใจและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่ประกอบด้วยภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว นำเสนอเนื้อหาเรื่อง ชนิดของคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียน บ้านคอนถอยหนองยาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัด มหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 7 หน่วย ดังนี้

- 1.1 หน่วยคำนาม
- 1.2 หน่วยคำสรรพนาม
- 1.3 หน่วย คำกริยา
- 1.4 หน่วยคำวิเศษณ์
- 1.5 หน่วยคำบุพบท
- 1.6 หน่วยคำสันธาน
- 1.7 หน่วยคำอุทาน

2. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ชนิดของคำ ตามเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 (80/80)

2.1 เกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหน้า หมายถึง คะแนนทดสอบระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

2.2 เกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทุกเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 80

3. คุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ความรู้ลึกหรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้แบ่งค่านี้ออกเป็น 6 คำน โดยทุกค่านี้อาศัยเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของคะแนนจากการประเมินผู้เรียนหลังจากศึกษาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จบแล้วโดยพิจารณาพัฒนาการด้านความรู้ของผู้เรียนจากคะแนน

ความสามารถของผู้เรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ จำนวน 40 ข้อ

5. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าแสดงความก้าวหน้าของการเรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ชนิดของคำ ที่พัฒนาขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนกับคะแนนเต็ม

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องชนิดของคำ หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยวัดค่าเป็นคะแนนจากการทำแบบประเมินความพึงพอใจทางการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

7. ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง การคงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถของผู้เรียนที่จะระลึกถึงความรู้ที่เคยมีประสบการณ์ที่ผ่านมา หลังจากเวลาผ่านไปชั่วระยะเวลา 7 วัน และ 30 วัน โดยเริ่มนับจากวันที่สอบหลังเรียน (posttest)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องชนิดของคำ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนที่เรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจ ในสาระที่เรียน ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความสุข
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูคนอื่น ๆ ในการจัดทำนวัตกรรมและพัฒนาการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น